

А. В. Яцик

Дніпровсько-Донецький артезіанський басейн

ДНІПРОВСЬКО-ДОНЕЦЬКИЙ АРТЕЗІАНСЬКИЙ БАСЕЙН – гідрогеологічна область, яка в геоструктурному відношенні пов'язана з [Дніпровсько-Донецькою западиною](#). Іноді Дніпров. артезіан. басейн розглядають окремо, а його сх. частину – у складі Донец.-Донського артезіан. басейну, який структурно також належить до Дніпров.-Донец. западини. Площа 165 тис. км². Обл. живлення бас. – УЩ і Воронеж. антекліза, обл. розвантаження – долина Дніпра. Місц. обл. живлення та розвантаження пов'яз. з річк. мережею. Значна роль належить також водообміну між водонос. горизонтами. Регіон обл. живлення, глибоко розчленована та розгалужена ерозійна мережа, долина Дніпра зумовлюють формування і режим водообміну знач. ресурсів підзем. вод. Потужність зони інтенсив. водообміну гідрокарбонатно-кальцієвих і хлоридно-гідрокарбонат. вод (з мінералізацією до 1 г/л) становить 1000 м. Це найпотужніша зона з усіх артезіан. бас. України. Окремі осередки мінералізов. вод пов'язані з соляними штоками та розвантаженням глибоких водонос. горизонтів у місцях відсутності водотривких шарів і зменшення напору прісних вод. Майже всюди – водонос. комплекс еоцен. пісків (потуж. 10–120 м, рідше – до 180 м, дебіт свердловин 1–6 л/сек., напір від кількох до 160 м). Води цього комплексу використовують для водопостачання Чернігова, Ніжина, Лубен, Конотопа та ін. міст, а також с.-г. об'єктів Черніг., Полтав., частково Сум., Харків., Дніпроп. і Київ. обл. Значну площу охоплює водонос. комплекс сеноман-нижньокрейдових пісків (потуж. до 170–200 м, дебіт свердловин 10–17, рідше – до 5 л/сек.; вис. напору від кількох метрів у периферій. частинах до 800–900 м у центр. частині бас.). Він забезпечує водопостачання Києва, Харкова, Первомайського, Прилук, Сум, Полтави та ін. Велике практ. значення мають водоносні горизонти середньоюр. пісків на Пн. Зх. (зокрема для водопостачання Києва і прилеглих тер.) та крейдяно-мергел. відкладів уздовж сх. краю бас. (водопостачання Сум, Шостки, Харкова, Куп'янська, Ізюма, Луганська). Зона утрудненого водообміну пов'яз. з перм. і давнішими відкладами. Мінералізація води в цій зоні з глибиною збільшується до 100 г/л. Підземні води Д.-Д. а. б. використовують для побут., госп. і тех. потреб, зрідка – для зрошення й з лікув. метою (мінерал. води Миргород. курорту). Прогноз. об'єм підзем. питних вод бас. становить 28,2 млн м³/рік (49 % ресурсів України). Рівень та хім. склад

підзем. вод зазнають змін під впливом посиленого забору їх для водопостачання, осушення шахт Курської магніт. аномалії, певний вплив має експлуатація родовищ Дніпров.-Донец. нафтогазонос. області.

Рекомендована література

1. Формирование эксплуатационных ресурсов подземных вод платформенных структур Украины. К., 1979.

Бібліографічний опис:

Дніпровсько-Донецький артезіанський басейн / А. В. Яцик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-22214>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).